

MILITARY VOLUNTARIA

La Mili Voluntària

“El que tem és un esclau” Sèneca

Triar el camí fàcil és comprensible. Ningú té ganes de passar-ho malament, així d'entrada i de forma gratuïta. Home, si ens paguessin per a passar-ho malament, doncs suposo que forces voluntaris es presentarien. Però no, a ningú li paguen un sou quan tria el camí complex i difícil. Més aviat passa el contrari, la tendència és voler que les coses siguin fàcils i molta gent qüestiona les teves decisions difícils, et donen consells, et diuen que potser no cal tant d'esforç, que no val la pena escollir un camí tan difícil. Fins i tot alguns s'atabalen sols, només de pensar en les activitats dels altres. Quina és l'alternativa que ofereixen? El camí fàcil, ràpid i sense mals de cap. Amb mínim esforç i màxima comoditat. El problema és que en aquest triar el camí “fàcil”, ens anem degradant. Es degraden els individus i també les comunitats. Es degraden els cossos i també les ments. Els valors que temps enrere donaven força per tirar endavant i aguantar la duresa de la vida es perverteixen i es modifiquen per valors pusilànimes, hedonistes i complaents. A la vegada, les pràctiques i sabers que ens permetien sobreviure materialment, amb dignitat i autonomia s'abandonen, es desprecien i finalment es perden. I com de difícil és recuperar aquells valors i aquelles pràctiques que van forjar la humanitat des de la llarganit dels temps primigenis. Quan saber malaguanyat!

El meu pare em va dir el concepte “*fer la mili voluntària*” quan jo tenia uns 20 anys. En aquell temps era *vegà* (rebuig estricte a l'ús de productes derivats d'animals), *straight edge* (rebuig a totes les drogues), havia decidit no estudiar més i posar-me a treballar i estava a punt de marxar de casa per anar a viure amb uns amics. Quan finalment vaig marxar estava totalment immers en el camí de l'austeritat i la vida simple, rebutjant el consumisme, intentant descobrir tot el que m'acostés a una vida més autònoma. Amb els amics amb qui vivia fèiem família per elecció, ens negàvem a ser un pis d'estudiants on cadascú va a la seva i tothom té el seu racó de la nevera. En aquella casa teníem una

economia força compartida i ens cuidàvem els uns als altres (o això intentàvem), tothom feia el sopar per a tothom i les portes de les habitacions estaven bastant obertes. I allà va ser quan el meu pare sempre ens deia, entre sorprès i divertit “*vosaltres feu la mili voluntària*”. Austeritat general, anar al bosc a tallar llenya per l'estufa, sopars frugals, dutxes d'aigua freda, bicicleta, reciclar mobles del carrer, veganisme, etc. La nostra era una lluita per tornar a allò essencial i espolsar-nos de sobre allò superflu que la societat ens volia enganxar. Fèiem el que podíem i deu ni do el que vam aconseguir. Per a nosaltres, fer la mili voluntària tenia tot el sentit del món, no era un camí de penitència sinó d'autosuperació, individual i grupal. Existia en el grup de casa un rerefons polític, una reflexió constant sobre com vivíem, com volíem viure i com hauríem de viure i ens donava força per a buscar una pràctica coherent a aquestes idees. Crítica a la vida urbana, al model de producció industrial i a la creixent dependència vers la tecnologia complexa; rebuig a la comoditat i l'estat del benestar, a l'hedonisme, el consumisme i la superficialitat general. Reivindicació de l'esforç físic i l'austeritat material, treball personal i reflexió grupal profunda i constant, horitzó d'autogestió. Tot un seguit de posicionaments vitals que el meu pare els va agrupar sota el concepte “*mili voluntària*” (a mi em va fer gràcia i em vaig fer l'expressió meva). Mili per l'esforç general i voluntària perquè ningú ens obligava a triar sempre el camí difícil. Home, anar en bicicleta i tenir llenya no és tan difícil, molta gent ho fa. Cert, el que és difícil és anar a contracorrent en general, en tots els aspectes de la teva vida, intentant no deixar-se emportar per la inèrcia social i decidint conscientment a què volem dedicar el nostre temps i com. El que és difícil és fer-se amo i senyor de la teva vida i la pràctica de la mili voluntària ens ajudava a lligar els ideals amb la pràctica concreta i així sentir que poc a poc ens anàvem acostant a aquella autonomia.

Amb el pas dels anys moltes coses van anar canviant sobretot a nivell de pràctiques concretes, el discurs es va fer més ric i complex i l'obsessió per la coherència extrema va desaparèixer. També l'arrogància juvenil típica va passar. Aquella època plagada d'il·lusió, empena, victòries i reptes, així com desenganys, errors o contradiccions es va anar acabant. La mili voluntària es va mantenir, per sort. Però va mutar en

les formes concretes ja que la vida es feia complicada, cadascú triava camins diferents i les necessitats dels 20 anys no eren les mateixes que les dels 30. Fins al dia d'avui, amb 34 anys, un fill i una filla.

Quin és el motiu de recuperar aquell concepte ara, després de 15 anys i voler tornar a connectar amb la seva força? En part, per tornar a veure amb claredat el camí a seguir. Quan et fas gran i sobretot si tens criatures, la vida es torna una voràgine de responsabilitats, decisions complexes a prendre, coordinació logística entre rentadores per estendre, discussions absurdes per xorrades que no t'interessen realment i cansament general. I la pressió social es torna a notar amb força. En aquest moment vital concret en el que em trobo jo, seguir el camí preestablert i "*fàcil*", a la vegada que oblides els projectes que volies fer és habitual. I la gent t'aplaudeix, es considera que quan tens fills has fet el que s'esperava (estudis-feina-parella-fills) i ara toca ser realista, deixar-se d'experiments i complicacions i triar el camí fàcil. Per mi és una situació contradictòria, entremig d'un gran amor i força vital que son els fills, que em fan sentir que puc amb tot en aquesta vida, em veig immers en moltes dinàmiques i situacions que potser no voldria, però ja no és tan fàcil lluitar i anar a la contra com quan tenia 20 anys. Ara em cal un impuls extra. I crec que a molta gent amb obligacions i responsabilitats serioses es poden trobar en una situació semblant, fregant el bloqueig. Recordar aquella força juvenil em situa de nou en tensió, disposat a apretar fort; escriure i compartir el plantejament crec que pot ajudar a altres persones en situacions semblants. Per altre banda, suposo que la vida és cíclica i tot torna en certa manera, també coses de joventut que potser tenia oblidades o necessitava apartar durant un temps. Aquest impuls que necessito trobar de nou, aquesta visió, aquesta força i sentiment d'estar fent bé les coses, per mi són la mili voluntària. És com un superpoder que et permet batallar de nou i no cedir a les pressions socials ni a la tonteria rànica del "*ja madurarà*". Jo no la vull per res aquesta idea de maduresa, basada en la mediocritat del conformisme vital, en renunciar als somnis i projectes personals i grupals només per aferrar-se com una lapa a la falsa seguretat que ens venen. I no es tracta de ser un somiatruïtes amb 30 anys que no és capaç de tocar de peus a terra, sinó de seguir decidint qui volem ser i

com volem viure sense cedir a la por ni a la pressió. Amb una perspectiva molt més àmplia i profunda sobre què controlem i què no, la mili voluntària ens situa de nou en el camí de l'autonomia.

El fet d'explicar el context d'aquesta idea i acabar situat a la franja dels 30 anys, no significa que aquesta text es dirigeixi només a persones amb criatures a la trentena, és vàlid per qualsevol edat i ara explicaré perquè.

És absurd pensar que la vida és lineal i progressiva. Sí, és obvi que primer tens un any i després dos. És evident que certes activitats no les pots fer si abans no has passat per alguns aprenentatges previs, però això no implica que les etapes vitals siguin estanques i no es relacionin entre elles. El corrent de pensament habitual és considerar que quan ets un infant no saps res, quan ets adolescent ets una cabra boja, quan ets adult has de ser sensat i quan ets vell poc et queda per fer. Aquesta mentalitat limita en gran mesura les activitats i aprenentatges que les persones realitzen. *“Com que ja en tinc 40, ja no em toca fer quelcom que fan els de 25”*. Potser sí que et toca, ara més que mai és el moment per iniciar el que sempre volies fer. Quin motiu real hi ha per no canviar les coses? Quina norma escrita diu que si tens X anys no pots fer determinada cosa que et proposis? No parlem aquí de flipades pel·liculeres, parlem de coses mundanes. Ens referim a que qualsevol moment és bo per fer un canvi de rumb a les nostres vides, a avaluar de nou on som i si volem seguir allà o potser creiem que s'ha de canviar i millorar coses. No pretenem que els adolescents visquin vides d'ancians, ni que els ancians facin esport al nivell dels joves. Cadascú segons els seus interessos, necessitats i possibilitats. El que diem és que en qualsevol edat es pot treballar amb consciència i dedicació, amb profunditat i claredat, amb significat i humilitat. No hi ha edats determinades per a millorar, per a superar pors, per a lluitar i desterrar les nostres misèries. Bona excusa és pensar que ara no és el meu moment per canviar, que potser sóc massa jove, o potser ja sóc massa gran. Quina enganyifa que ens diem a nosaltres mateixos. Per què no pots replantejar les teves relacions personals quan tens 50 anys? Per què no pots actuar amb serenor i responsabilitat quan en tens 20? Per què no pots començar a

fer esport i menjar bé amb 35? Que ja ha passat o encara no ha arribat el teu moment, dius? Mentida. El teu moment és ara. Sempre és ara. Així que aixeca el cul de la cadira, mirat al mirall, decideix qui vols ser i què vols fer i comença a treballar.

Aquest text va dirigit a tothom qui vulgui ser amo i senyor de la seva vida. No importa l'edat, el sexe ni la condició física, tampoc el moment vital, les pors i inseguretats que es tinguin, les experiències prèvies viscudes o el context actual on es trobi cadascú. El que importa és l'actitud.

Actitud.

“El treball i la lluita criden sempre als millors.” Sèneca
“No s’arriba a campió sense suar.” Epictet

La mili voluntària no és una competició entre companys ni tampoc és una passarel·la on mostrar els teus èxits. És una batalla quotidiana que fas amb tu mateix per a ser millor persona en tots els aspectes de la teva vida. També la pots fer amb grup, de forma coordinada, però hi ha una part indispensable i molt gran que és individual. Aquesta lluita és prendre decisions difícils, assumir riscos i responsabilitats, aprendre dels errors, demanar disculpes quan cal i treballar dur. És acabar el dia i dir-li al coixí, *“avui he donat el millor de mi, demà més”*. No calen reconeixements ni alabances de fora. Això ho fas per a tu i per posar el teu granet de sorra al grup. Però no esperis que t’aplaudeixin, segurament no ho faran. I si ho fan sigues humil i segueix millorant. En el club dels millors la vanitat té prohibida l’entrada. Sí, he dit el club dels millors perquè això és el que hem de buscar, ser els millors. Segurament el concepte *“ser el millor”* és un tabú per a moltes persones, però és que amb mediocritat no s’arriba gaire lluny. Ningú diria que voler fer bé les coses, amb cura, atenció, intel·ligència i precisió sigui quelcom dolent. Prioritzem la qualitat per davant de la quantitat. En canvi, dir que vols ser millor no sona tant bé. Sembla que hakis de ser automàticament arrogant, cregut, que vulguis trepitjar els altres. Al contrari, ens inspirem ens les bones qualitats i actituds dels altres i les volem aprofitar per fer-nos millors. Això no pot ser un tabú. L’artesà que es mira la peça i la treballa llargues hores és el millor en el seu ofici. El mestre que escolta les criatures vol ser el millor en la seva tasca. L’obrer que puja parets vol ser el millor. I té tot el sentit del món. Ser el millor vol dir fer les coses el màxim bé possible donades unes circumstàncies concretes. Ara, aquest ser el millor no és en relació als altres, sinó amb un mateix. Ser la millor versió de tu, cada dia millor que l’anterior. I la mili voluntària ens ofereix la possibilitat de practicar-ho. En un món de passivitat, mediocritat, avorriment, alienació i superficialitat, ser els millors és quasi una obligació per a dignificar les persones i els projectes. *“Si si, esclar, però qui*

ets tu per decidir qui són els millors, els que ho fan bé? És molt fàcil fer bàndols i posar-te al grup dels bons, no? Quina barra!” Aquest comentari és un error i una excusa barata per no treballar. Aquí no hi ha cap jutge que decideixi què s’ha d’assolir, això és competència de cadascú. No té sentit que li demanem a algú que porta un mes practicant un esport que ho faci tan bé com el que porta cinc anys. Però sí que li direm que ho faci millor que el dia anterior. Més concentració, més disciplina, més esforç, més anàlisi, més humilitat, més preguntes, més constància.

Amb tot, en la mili voluntària hi ha certes trampes que cal vigilar i només amb intel·ligència es poden superar. Quan jo vull millorar en algun aspecte o fer créixer un projecte, necessito un objectiu clar i algun tipus de pla de treball. Això em dona el nord i puc començar a caminar. Si no tinc aquestes dues potes, difícilment avançaré i estaré donant pals de cec, perdent el temps i l’energia, greu error, ja que d’això no en sobra gens (tampoc quan tens 20 anys, encara que t’ho pensis). És fonamental tenir un nord a la vida. Per què fem el que fem? Sabem a on ens dirigim? Per què faig exercici? Per què treballo aquí? Per què estudio això? Per què visc en aquest pis amb gent desconeguda? Per què menjo porqueria? Per què em drogo? Per què participo d’aquest col·lectiu? Per què m’interessa aquest projecte? Per què sempre tinc problemes en les meves relacions? Etcètera. És molt important reflexionar sobre per què fem el que fem, analitzar amb claredat com vivim i decidir com volem viure. I aleshores buscar un nord que apunti cap allà on hem decidit. El camí ja no serà fàcil mai més, serà tortuós, difícil, confús a vegades, però ja no ets una baldufa, tu decideixes i et fas amo de la teva vida i de les teves decisions. Ah amics, això no és gens fàcil, fer-nos amos de les nostres vides. Estem acostumats a que altres persones i sobretot grans institucions prenguin les decisions sobre com hem de viure i ja ens va bé. En el transcurs de la construcció d’aquesta societat tant complexa que existeix avui, hem anat perdent mica en mica, quasi sense adonar-nos-en, la nostra autonomia individual i grupal. Quan les societats eren més petites i simples, la capacitat de decisió i influència individual en les qüestions rellevants de la vida (aigua, menjar, refugi i vincles socials) era més alta. També la capacitat de les comunitats de solucionar-se el seu dia a dia era més alt. Avui

en dia això s'ha perdut en gran mesura. Rarament podem decidir sobre qüestions fonamentals, tot i que podem escollir de participar en modes o consumir un munt de productes superflus (és la victòria de la societat actual, que tothom pugui triar entre milers de distraccions a canvi de renunciar a les decisions importants de la vida). Doncs la mili voluntària ens empeny a tornar a agafar el toro per les banyes i decidir com volem viure. Acceptar que ens hem de treure les castanyes del foc nosaltres mateixos i que no és bona idea esperar i donar per fet que les grans institucions ens portaran el plat a taula sempre. Què passa si algun dia aquestes institucions fallen? O si consideren que ja no som necessaris? La importància de triar el camí difícil, el camí de la responsabilitat i el risc, el camí de les decisions incòmodes resideix en que ens acosta a una vida més autònoma, per tant més lliure, menys dependent dels capricis d'altri, ja siguin persones o institucions. Voler posar la màxima consciència en el nostre dia a dia no és per seguir cap moda *yogui*, és per posar-nos un mirall al davant i veure què falla i què hem de canviar. Si volem tenir més capacitat de decisió i per tant més llibertat de moviment, cal que descobrim on som i per què som allà. I després caldrà tenir disciplina per acostar-nos a l'objectiu que hem escollit.

Ara bé, com s'escull aquest nord? Com trobem el camí cap a la autonomia? No és tan senzill com sembla ja que tenim molts estímuls sobre què fer i constantment rebem informacions contradictòries que ens poden deixar una mica bloquejats. El que fa molta gent és simplement escollir una activitat o projecte qualsevol i adherir-s'hi de forma acrítica. Han trobat on bolcar la seva energia i s'hi llencen sense paracaigudes. I aquí tenim dos problemes. El primer és que sovint, aquesta activitat on ens bolquem amb cos i ànima no ens beneficia en absolut, no ens potencia, ni a nosaltres ni als altres. Hem de buscar projectes que ens facin créixer i ens ajudin a treure el millor de nosaltres i dels grups. No és qüestió de fer per fer, sense reflexió prèvia. El segon problema és que es confon la fermesa i dedicació amb el dogmatisme. La mili voluntària requereix una actitud ferma i constant, però no el dogmatisme. Qualsevol pràctica individual o col·lectiva que adoptem ha de poder revisar-se i actualitzar-se, per veure si ens acosta o no a l'autonomia

i la llibertat. Un exemple clar en el meu cas va ser el veganisme. Dels 18 als 22 anys vaig ser vegà per un posicionament polític que m'empenyia a buscar la màxima coherència en relació a no participar de cap tipus d'opressió. En aquell moment, adoptar un estil de vida vegà, amb totes les restriccions que això comportava era un esforç constant que jo realitzava de gust (en aquells anys, ser vegà era força complicat, ara ja no perquè està de moda), entenent que estava en la pràctica de la meua mili voluntària personal. El veganisme era un nord per a mi. Ara bé, la fermesa i constància en la que jo em mantenia sense utilitzar cap producte animal no impedia que pogués seguir reflexionant sobre aquella posició determinada ni tampoc fer autocrítica, fins al punt que al cap de quatre anys vaig decidir deixar de ser vegà (per motius que no venen al cas) i no per això vaig perdre el nord de la meua vida. Quan prens una decisió suficientment important vinculada a un objectiu concret, es necessita disciplina, esforç, constància, paciència i fermesa per arribar a aquell objectiu. Però també es necessita avaluar tot el procés i per tant, no hi ha lloc per al dogma. Quan un nord es converteix en un dogma, estem fallant i ens estem faltant a nosaltres mateixos. No serem més forts per molt aferrats que estiguem a una idea o una pràctica sempre i quan ho fem des de l'immobilisme. Si necessitem dogmes significa que tenim por, estem perduts i som dèbils. No anem per el bon camí. Hem de créixer, fer-nos forts i durs, resistents i resilients a través de la disciplina, l'esforç, la dedicació, la constància, la passió i la raó, l'instint i la perspicàcia. Mai des del dogma o la religió, mai des d'allò inqüestionable. No ens confonguem però, poder qüestionar les coses no significa caure en el relativisme, no. Tenim uns valors, una ètica i uns objectius clars, treballem per ells amb confiança i tenim la seguretat de que serem prou llestos per evitar l'autoengany. Per acostar-nos a l'autonomia necessitem la fermesa tant com la flexibilitat. Fermesa per aguantar les dificultats i flexibilitat per adaptar-nos a les irregularitats del terreny. Si funcionem a través del dogma i la identificació, confonem el mitjà amb el fi i ens allunyem del nostre nord ja que la nostra energia es dirigeix a protegir el dogma, no a acostar-nos, de la manera més adequada en cada moment, al nostre objectiu. Estem carregats d'exemples on veiem persones que s'identifiquen tant amb una idea o pràctica que deixen de tenir personalitat pròpia i elles

mateixes són la idea/pràctica. En aquest moment, la persona es torna una caricatura de si mateixa, queda anul·lada, passa a ser un clon. La mili voluntària obliga a actualitzar el discurs i la pràctica i acceptar que allò que en un moment hem donat per vàlid, potser ara jo no ho és i cal deixar-ho. Això és intel·ligència. Aquesta trampa de confondre la determinació amb el fanatisme només es guanya amb intel·ligència, amb maduresa, entenent que la vida és contradictòria en totes les seves formes, manifestacions i moments. Cal tocar de peus a terra i no ser naïf, la vida és massa dura i crua com per perdre's en fabulacions ingènues. Es tracta de no ser borregos ni relativistes que s'excusen per justificar les seves misèries.

La segona trampa que cal vigilar és la coherència. Tothom necessita cert grau de coherència a la seva vida, entre el que pensa i el que fa. No sé si es podria arribar a entendre com una necessitat vital, en tot cas, si entre el que pensem i el que fem hi ha una distància massa gran, molta incoherència, el resultat no és bo per a la persona. Aguantar durant molt temps incoherències i contradiccions molt grans deriva en mal·estar físic i mental. Assumim doncs, que per viure bé necessitem certa coherència general a la nostra vida. Però quin grau de coherència és el que necessitem? Doncs depèn de la persona, del context i del projecte. Està bé buscar la coherència, tenir-la donarà força a les nostres idees i pràctiques, tranquil·litat al nostre dia a dia. Ara bé, què passa quan la coherència es torna en obsessió? A vegades, les persones o grups ens fixem en certes idees o pràctiques, iniciem projectes i creiem que només seran vàlids si compleixen els màxims requisits de coherència i puresa i es realitzen de determinada manera. Pot ser que aquesta exigència ens doni força inicialment, ens ajudi a estar convençuts del que fem. Però també pot fer que ens cegui i no ens deixi veure que segurament res és perfecte, que tot té alguna contradicció i a la vegada que aquesta ceguesa ens allunyi dels objectius marcats, just el contrari del que voldríem. En moltes situacions, ser més o menys coherents no depèn exclusivament de nosaltres, hi ha masses factors de la societat que no controlem gens i és absurd reclamar la màxima coherència entre el que pensem, diem i fem. Simplement no ho podem complir. Acceptar-ho no implica que aleshores no tinguem gens en compte la

coherència, significa que l'entenem com un mitjà en si mateix i no com un fi inamovible. Això ens permet moure'ns amb més llibertat alhora de treballar per un objectiu ja que no ens quedem atrapats en aquesta trampa de la puresa i l'ideal. De fet, un bon exemple de coherència ben entesa seria acceptar que la naturalesa humana és complexa i contradictòria i que no controlem la societat, per tant, obrem amb flexibilitat i ens adaptem a cada nova circumstància, al marge de si "*aparentment*" certes pràctiques podriem semblar incoherents. Apareix aquí la idea del pragmatisme, la idea de possibilitar la nostra acció sobre les situacions i els projectes i no tant la idea de quedar-nos encallats en la reflexió sobre les coses. Soc pragmàtic quan necessito avançar i superar un obstacle, quan tinc visió de conjunt i puc apartar temporalment un problema per poder tirar endavant de forma general, el problema ja l'atacaré més tard. El pragmatisme però no es pot convertir en una excusa per arrasar amb tot, ens ha de servir per superar les inevitables contradiccions i incoherències que ens trobarem per el camí. Alerta doncs amb aquestes dues trampes de la confusió entre fermesa i dogmatisme i l'obsessió per la coherència.

“Temps durs exigeixen mesures dures.” Ciceró

Vivim una època on la majoria de nosaltres donem per fet que obrirem l'aixeta i sortirà aigua freda o calenta, que tindrem electricitat per escalfar-nos i gas per cuinar. La gent ha oblidat que aquestes comoditats son una raresa històrica; fa molt poc que s'han normalitzat i avui encara en moltes parts del món no existeixen aquests serveis i els quefers diaris son precaris, durs, repetitius i inaplaçables. En molts llocs del món la gent simplement no pot perdre el temps discutint sobre futileses, mirant sèries de televisió, anant al futbol o navegant per Internet. En canvi nosaltres, els occidentals rics, sembla que si. Podem queixar-nos de la merda de sistema mentres sortim de festa, podem fer llargs debats sobre l'ús del llenguatge abans de dinar kebab amb patates fregides per 4 euros, podem anar de cap de setmana a Berlín, visitar el barri de Kreuzberg i el dilluns anar amb bici elèctrica al curro, etc. Podem tot això i molt més perquè som rics i dèbils. Donem per fet que la societat sempre serà tal com és ara, que res canviarà, que el govern i els supermercats seguiran funcionant i no ens deixaran a l'estacada. Però en què es basa aquesta confiança cega? En els últims 50 anys de la història de la humanitat? Això és el mateix que basar-se en res, estem venuts. No és que vulgui fer una proclama apocalíptica ara, però és important no oblidar què ha passat a la història, com hem viscut i com ha estat possible arribar al nivell de complexitat social i desenvolupament material que coneixem avui. La societat actual no sorgeix del no res, no ha existit sempre. Els nostres avis van viure vides molt més complicades en tots els aspectes i van tirar endavant. Nosaltres en canvi, les generacions nascudes a partir del anys 70 del segle XX hem crescut en un context molt més còmode, en ple creixement econòmic mundial i podem caure en l'error de pensar que sempre seguirem igual. Possiblement no. És difícil preveure el futur, però sí que es pot afirmar que les vaques grasses s'han acabat. Necessitem fer-nos fort i fortes, davant la feblesa d'esperit i les visions naïf de la realitat. Necessitem augmentar el nostre coneixement sobre la naturalesa humana, el devenir social i el desenvolupament de vida

en general. Quan abans comencem millor, més ben preparats estarem per al futur.

La mili voluntària ens obliga a no donar les coses per segures, a aixecar el cul de la cadira, a moure'ns. Ens empeny a col·laborar amb els altres, afirmant la nostra personalitat i deixant de banda el nostre ego. A perseguir somnis personals i engegar projectes col·lectius. Tenir en ment i posar en pràctica la idea de no triar el camí fàcil ens fa estar atents, desperts, alerta, preparats per al que pugui passar. Ens obliga a posar tot el nostre potencial al servei de les circumstàncies, siguin quines siguin aquestes. Prou de malgastar el nostre temps, la nostra energia i la nostra intel·ligència! El camí difícil ens acostuma a la incomoditat i això ens beneficia a la llarga ja que no tornarem a ser mai més esclaus dels luxes, els vicis, la mandra, la comoditat i l'hedonisme.

Es podrà argumentar que potser no cal treballar i patir tant, que també tenim dret al descans i als plaers, a certes comoditats que ens permeten relaxar-nos i meditar. Que ja està bé que les màquines invaeixin les nostres cases, així podrem disfrutar del cinema, el teatre o els bars. Que de fet, ens els hem guanyat aquestes plaers que tothom coneix tan bé (sucre, alcohol, xocolata, regals, viatjets, calefacció central i aire acondicionat...) Doncs no, no ens els hem guanyat. Són fruit d'una maquinària social super complexa que es diu *Societat Tecnoindustrial*, sorgida fa uns 200 anys, una rara avis en la Història de la humanitat i que es basa en l'extracció i consum descabellat de recursos naturals, l'expansió urbana imparable, la destrucció i fragmentació dels hàbitats naturals, l'extinció a ritme accelerat de flora i fauna i el sotmetiment i pèrdua d'autonomia dels individus i els grups socials petits en benefici d'aquest colós on tots i totes vivim. Encara que la pintin de mil colors i la disfressin de modernitat 2.0 mai no deixarà de ser gris i treure fum. No ens porta enlloc aspirar a aconseguir aquests plaers i comoditats, al contrari, ens afebleix i ens fa més dependents, material, física i mentalment. Sí, hi son i tots i totes els disfrutem de tant en tant, però no ens oblidem que poden desaparèixer en qualsevol moment i si la nostra vida s'articula al voltant d'ells, ens empobrim com a individus i com a comunitats.

*“La felicitat no consisteix en adquirir i gaudir, sinó en no desitjar res,
doncs consisteix en ser lliure.”* Epictet

Vivim una època pesada. Els missatges sobre la recerca de la felicitat són pesadíssims. Les tasses de *Mr. Wonderfull* fan deprimir. L'estanteria d'autoajuda de les llibreries fa urticària. Tots aquests llibres que ens empenyen a buscar sempre la felicitat, tots aquells anuncis que ens bombardegen amb una visió de la vida totalment infantilitzada, tota aquesta explosió de teràpies de tots tipus... Alguna cosa falla en els plantejaments generals si hem arribat fins aquí. Avui en dia és quasi obligatori fer totes les coses amb l'objectiu final de ser feliços. I què passa si a mi no m'interessa la felicitat? Què passa si me la suda ser feliç? Vol dir això que estic fent quelcom malament? Potser m'estic equivocant de camí? Potser no he entès el sentit de la vida? Jo crec que la felicitat és secundària en aquesta vida. És circumstancial i no ha de ser el centre de la nostra existència. A vegades hi serà, a vegades no. La història humana no és la història de la felicitat. Quina idea més ridícula. La història de la nostra espècie és un relat d'esforç, victòries i derrotes, moments de plenitud i moments patètics, moments de consciència i moments absurds, de solitud i de grup, de naixement, de mort i de sang, d'amor i odi, de llàgrimes i riures, de lluites i abraçades. Aquesta dictadura de la felicitat que vivim avui és una trampa que ens fa perseguir el que no existeix, amb l'ansietat de no aconseguir-ho mai i a sobre ens ofereix un món francament terrífic. Qui voldria viure una vida on no hi hagués malestar ni dolor, tampoc esforç ni patiment, una vida còmode, suau, rosa i blaucel, una vida sense reptes i dificultats? Que en podem aprendre d'una vida així? Una vida on tot és fàcil i ràpid, tot és agradable, tot és bonic, on sempre som feliços. Acabarem malalts, avorrits, bojós. Quina por em faria a mi una vida així! No els hi podem ensenyar res als nostres fills en un món tan perfecte, potser ja no caldria ni fer de pares i mares, total, per a què? No, no, no, no. I una merda! Em nego a quedar-me encallat en el missatge de buscar la felicitat al preu que sigui. Sobretot ara, quan tinc fills. -Tu què vols per als teus fills?- és la clàssica pregunta. -Doncs,

home, jo vull que siguin feliços- seria la clàssica resposta. Buff, quina resposta més odiosa. Jo no vull això per als meus fills, pobres, quina condemna. Ser feliços. I què més? On queden doncs, la tristesa, les caigudes i el dolor, la indiferència, la ràbia, el nerviosisme, la frustració, etc. Per què si l'objectiu és ser feliços ja no ens cal res més i tota la resta s'ha d'evitar. Què passa si el meu fill té dificultats quan aprèn a escriure? El veig patir, s'enfada, es frustra quan s'equivoca, etc. Potser he de fer-li jo els deures? Potser li he de dir que ho deixi estar, que no el vull veure patir, pobret, que jo vull que ell sigui feliç? Definitivament No. Per sort, de moment encara no hem arribat al culmen de la felicitat, el malestar i l'amargor encara ens fan sentir vius i actius. No cal que ens hi recreem en totes aquestes emocions i sentiments que es consideren "*negatius*". Acceptem-los i aprofitem-los per créixer. A mi, la meva mili voluntària em connecta amb les profunditats del meu ser, sigui com sigui aquesta profunditat. No tinc interès en centrar les meves activitats, els meus projectes, els meus somnis a buscar la felicitat. Si la trobo durant el camí, fantàstic. Si no la trobo, doncs també fantàstic. La meva concepció de la plenitud vital està vinculada amb la tria conscient de metes significatives (no xorrades consumistes), l'esforç per aconseguir-les, l'autonomia durant el procés i els aprenentatges de les dificultats i els errors. No sé si a això se li podria dir felicitat, en tot cas, la centralitat de la felicitat *mainstream* amb el significat que implica no hi pinta res aquí. Apart, hi ha un aspecte més que cal remarcar. Quan el missatge és buscar la felicitat a tota costa estem negant de forma perillosa la duresa i cruesa de la realitat. El món, bastant sovint, és un lloc perillós, opressiu, injust i violent. No podem ser ingenus i creure que el que passa a altres zones del planeta o a altres barris de la ciutat no ens passarà mai a nosaltres. Per tant, aquest mantra infantiloide de voler ser feliços com a objectiu vital no ens beneficia gens, ni ara ni en el futur. No podem anar amb el lliri a la mà.

Parlant d'emocions, també vull reflexionar una mica sobre elles. Les persones no som sacs d'emocions incontrolades i no té sentit deixar que les emocions ens controlin. Conèixer la naturalesa humana vol dir acceptar que les persones, tot i tenir ús de la raó, són molt emocionals i no-racionals també. Ara bé, acceptar-ho no vol dir que ens haguem

d'entregar al caos i al descontrol emocional, actuant sempre sense solta ni volta. Precisament qui vol viure de forma plena en l'autonomia, necessita acceptar els seus sentiments i posar-los en ordre. No podem caure en aquesta moda televisiva de cridar el primer que ens passa per el cor sense filtrar res. El show descontrolat de les emocions no és bo. No si abans no hem exercitat una mica el nostre paper i dominem nosaltres la situació. Necessitem controlar les emocions i les reaccions generades per aquestes. I això vol dir que a vegades caldrà posar límits i acotar certs impulsos per tal de mantenir una situació sota control. Es confon el fet de donar espai a les emocions i limitar el discurs fred i racional amb vomitar totes les nostres emocions en qualsevol situació. Cuidar els individus i els grups passa, també, per acceptar i controlar les nostres emocions. En les relacions i projectes que ens interessin no podem dir sempre la crua veritat si no hi ha una base de confiança i seguretat grans. Què ens aportarà? Quedar-se tranquil i descansat a costa de fer mal als altres? No pot ser aquest l'enfocament. Tant si estem enmig d'una baralla física, en una discussió o debat, amb els fills o els amics, a la feina o a casa, i volem que les coses surtin bé, hem de ser capaços de controlar les nostres emocions. Si no ho fem, perdem els papers i normalment fem mal als altres i a nosaltres mateixos. El domini de les emocions passa per acceptar-les i reconèixer tot allò que sentim. Quan les neguem o reprimim no entenem què ens passa i difícilment avançarem. Per tant, per començar, cal fer el cor fort i ser valents per mirar de cara al que sentim. Després, a base d'experimentar les sensacions que ens generen i viure amb consciència què sentim, podem madurar i aprendre a controlar les emocions. Problema, mas- ses vegades no experimentem amb tot el nostre repertori emocional i per tant no el coneixem i molt menys el dominem. Si jo mai he cridat ni he insultat, si jo no m'he desbordat mai, com puc saber com es gestionen aquestes emocions? En certa manera, la mili voluntària ens força a sortir de la nostra zona de confort emocional per treballar la nostra habilitat de dominar totes les potencialitats que tenim. Això ens fa més forts.

En relació al temps i les emocions: depèn del projecte, relació o situació que vivim caldrà donar més o menys espais al treball i gestió

emocional. És cert que podem avançar sense pràcticament donar espai a les emocions, però si els nostres objectius, projectes i relacions són a llarg termini, negar l'espai que les emocions necessiten ens acabarà passant factura, normalment amb resultats negatius. Ara, no tenim tot el temps del món per estar fent únicament treball emocional i tampoc és sa mentalment. Actualment, en consonància a aquest boom de l'autoajuda i el culte a l'ego, hi ha bastanta gent addicte a les teràpies, als drames emocionals (propis i aliens), a la *metaemoció*. Què ens aporta rebolcar-nos en el fang de les emocions? Sí, ja ho sabem que tots tenim merdes però que pesat és quan només parlem emocionalment. L'autoconeixement hauria de ser un treball que durés tota la vida, per tant, ja anirem fent mica en mica, però cal decidir quant de temps i energia li podem dedicar en cada moment, amb un cert pragmatisme. A nivell d'exemple, amb les criatures això es veu molt bé. Molts vegades no saben què els hi passa i necessiten que els hi donem paraules per identificar les seves emocions. Amb el temps, poden anar situant cada emoció i cada reacció en el lloc que li toca, això els hi dona seguretat i poden madurar, convertint-se en persones amb temperança emocional. Amb els adults és el mateix, tot i que aparentment ja en sabem i fem veure que no hem d'aprendre res. Mentida. Molts adults són molt poc conscients de les seves emocions i es deixen dominar per aquestes, encara que no ho reconguin mai. Mili voluntària vol dir fotre's, espavilar d'una vegada i deixar de ser titelles descontrolats emocionalment.

Lligat a la dictadura de la felicitat i al mal control emocional que patim avui en dia, cal mencionar també l'obsessió per el desig i el plaer. I cal parlar-ne una mica, d'aquests quatre temes ja que no encaixen gaire amb el plantejament que fa la mili voluntària. La defensa del desig i el plaer són en molts àmbits socials els cavalls de batalla de molta gent i col·lectius. S'ha teoritzat molt al respecte, reduint la defensa de la llibertat a simplement ser lliures per desitjar i gaudir, amb una concepció liberal que desvincula als individus de les seves responsabilitats individuals i col·lectives. Aquesta és una concepció molt pobre de la llibertat que està molt estesa, sobretot en sectors socials d'esquerra (*"el meu dret a gaudir aquí i ara"*). Per a mi la llibertat real està vinculada al concepte d'autonomia real (tenir metes vitals significatives, esforçar-se

i aconseguir resultats positius) i no a una simple tria d'opcions consumistes i experiències individuals basades en el que em ve de gust i em genera plaer a cada moment. I aquest procés d'autonomia no només des d'una posició individual, també en relació directe a la comunitat on em vinculo. La nostra existència com a éssers humans implica necessàriament moments dolorosos, desagradables i fins i tot no desitjables. Si volem viure una vida humana al complet necessitem poder experimentar totes aquestes situacions, tant les “còmodes” com les “incòmodes”, ja que això és el que ens permet créixer com a individus i grups. Quan reclamem i donem màxima centralitat al “*dret al desig i el plaer*” ens reduïm a éssers ridículs, persones que defugen el malestar i la incomoditat, que difícilment aconseguiran els seus propòsits. Obtenir plaer pot ser agradable però normalment és quelcom passatger, quedar-nos ancorats en la recerca del plaer constant i immediat ens fa esclaus. Millor buscar l'orgull i la satisfacció dels resultats aconseguits amb esforç, individual i col·lectiu. Igual passa amb el desig. Desitjar sempre més ens genera ansietat, dependència, insatisfacció, buidor vital. Alerta doncs amb els discursos que posen al centre la felicitat, el plaer, el desig i el benestar per sobre de tot.

“Don’t be so hard on yourself. You’re just like everybody else.”

Propagandhi

És important viure els reptes amb il·lusió i motivació. Aquestes, ens donaran empenta per arrencar, però a llarg plaç no serà suficient. El repte requereix entrenament, planificació, resistència, esperit de superació, disciplina i bones companyies. Hem de notar que anem per el bon camí i que ens sentim compensats malgrat les dificultats. Si el grau de duresa, nerviosisme i ansietat és massa gran, o els nostres companys de viatge no son els adequats, fàcilment perdrem les ganes d’enfrontar-nos a les proves. És innegable que en qualsevol projecte, relació o repte hi haurà moments de tot, agradables i desagradables, durs i tranquils, etc; ara bé, el balanç general ha de ser positiu per sentir que a poc a poc anem millorant, creixent, consolidant, acostant-nos als nostres objectius. I si realment les coses no van així, serà moment de parar i avaluar què estem fent i què està fallant. Potser els objectius estan mal plantejats? Potser no m’he preparat prou o no sóc prou honest amb quina base tinc? Potser tinc fugues d’energia importants que van a relacions personals tòxiques o projectes sense sentit? El que sigui però millor parar i avaluar per agafar forces i tornar a començar. El que és clar és que caldrà treballar dur, individual i grupalment. I serà important que en aquesta carrera de fons ens donem recompenses, celebrem què hem aconseguit. Cal mesurar bé quin nivell de pressió cal aplicar: si hi ha poca tensió o el repte és massa fàcil, ens avorrirem i no creixerem, ens mantindrem en la mediocritat. Si el nivell de tensió és massa alt, ens podem sentir bloquejats, desbordats per la complexitat de la situació. Per tant, sense pressa però sense pausa. És important dedicar temps a escoltar què necessita un, ser honestos amb com ens sentim, reconèixer les nostres potencialitats i les nostres mancances i estar oberts a escoltar les crítiques. No som *supermans* però sí que som capaços de molt, junts i separats. Hem de donar el millor de nosaltres i saber demanar ajuda quan la necessitem, no cal ser els que ens sacrifiquem sempre, podem mostrar cansament i frustració. No és qüestió de fer penitència i fustigar-se, no ens interes-

sa la moral cristiana. En la mili voluntària defugim el paternalisme i busquem que les persones i els grups agafin les regnes de la seves vides i projectes i assumeixin les responsabilitats que els hi toca, sense delegar en tercers. Això no ha de ser un càstig per a ningú, al contrari, s'ha d'entendre com una oportunitat per a créixer i millorar. Decidir posar l'esforç al centre de tot no ha de significar convertir les nostres vides en un calvari. Els qui ho entenen així és perquè creuen i senten que l'esforç, el treball, la duresa, l'autocontrol, la disciplina, el compromís, la responsabilitat, etc, son negatius sempre, els critiquen i els rebutgen. Es senten dèbils, incapaços de treballar dur i prefereixen atacar a qui ho faci. Tenen enveja de la gent que tira endavant els seus projectes i s'instal·len en les queixes, lamentacions i crítica dels demés. *“Si els altres estan equivocats jo no hauré de canviar res de mi mateix”*. Aquesta mentalitat és tòxica i contagiosa i cal estar alerta per no quedar-hi atrapat. El context social ens hi empeny i la batalla és dura: l'hedonisme i la recerca del plaer immediat és un dels eslògans més consolidats avui dia; la infantilització de la societat roba l'autonomia dels individus i els grups petits; el consumisme i l'alienació ens embruta les mans i ens buida les ments; el sucre i l'alcohol ens fan dependents del sistema. Quina vida digne podem viure així?

Cal reivindicar una existència acord amb les nostres potencialitats humanes, no amb les nostres misèries humanes. Això significa creure que som capaços del que ens proposem. Ara bé, s'ha de tocar de peus a terra i generar expectatives realistes. Cadascú ha de ser sincer amb qui és i d'on ve i partir d'aquí, acceptar que som diferents i que no tothom aconseguirà els mateixos resultats de la mateixa manera. També en els projectes col·lectius cal ser honestos amb quins són els objectius, la disponibilitat d'energia, el context i els factors que no es controlen. Precisament en el context actual, on tanta gent té dificultats per trobar motivació i disciplina per a canviar el que volen canviar, és més important que mai ser sincers i honestos amb nosaltres mateixos i els altres, per evitar les flipades i les posteriors decepcions. La intel·ligència és segurament el factor més important en la mili voluntària. Saber del cert què volem i per què, entendre què comporta i què cal fer per aconseguir-ho, estar connectat amb un mateix i conèixer bé les nostres

potencialitats i limitacions i finalment acceptar que estem immersos en un context social molt complex on nosaltres controlem una part petitíssima d'aquest. La intel·ligència significa elaborar un bon mapa i pla d'atac per aconseguir els nostres objectius. És el primer pas indispensable. Després vindran l'esforç i la disciplina. Però sense la intel·ligència arribarem poc lluny.

“No hi ha ningú menys afortunat que la persona a qui l’adversitat oblida, doncs no té oportunitat de posar-se a prova.” Sèneca

Aquí no hem inventat res nou. La mili voluntària sempre ha existit i sempre hi ha hagut persones que la han practicat. Segurament cadascuna ho anomenava de diferent forma, el nom és el que menys interessa aquí. Segurament moltes d’aquelles persones no li deien de cap manera determinada ni escrivien res al respecte. Millor per elles. El que era important abans i ara són la mentalitat i la pràctica quotidianes. Que cadascú, doncs, li digui com vulgui. I que cadascú faci el que cregui, no hi ha una única fòrmula.

Triem el camí difícil i escollim la mili voluntària per a fer-nos persones més dures, més fortes, més resistents. Ens inspirem i ens reconeixem en moltes vides passades, models socials que encara que fossin diferents entre ells, tenien certs substrats comuns. Treball, esforç, disciplina, humilitat, humor, companyerisme, etc. Ens preparem per guanyar la guerra en una època d’hedonisme, comoditat, complaença i queixes generals. Volem superar la dependència que tenim vers la *societat tecnoindustrial*, aquest sistema social tan complex que ens allunya inevitablement del que vam ser com a persones dignes i completes. I en aquesta guerra volem buscar l’autonomia dels individus i de les petites comunitats. Fins ara la majoria de les batalles les estem perdent, com a individus però sobretot com a espècie humana. Volem fer honor a les nostres capacitats innates (treballar, aguantar, resistir, lluitar, persistir, crear...) davant la degradació física i moral que patim com a espècie. Ens empeny una força infinita que ens ajudarà a deixar de ser deixalles humanes i poder ser atletes de nou. Ser homo sapiens de nou, amb orgull de ser-ho.

Endavant.

Addenda.

Quan menys ens ho esperem tot s'accelera. Els nostres móns canvien ràpidament i tot allò que donàvem per segur trontolla. En aquests moments de canvis i incerteses, de pèrdues i por i també d'oportunitat, és quan per mi la mili voluntària es fa més necessària que mai. Com ara, amb aquesta crisi del Coronarius. Calma i força per a tothom.